KVINDEN OG SAMFUNDET

Udgivet af Dansk Kvindesamfund

Nr. 24. | Kontor: Nørregade 33, St. | 29. November 1902. | Udgaar hveranden Lørdag. | 18. Aarg.

MARY STEEN,
kongelig Hoffotograf,
Amagertorv 4, 3.

EMMY THULSTRUP.
Hjemmelavet Konfekt,
tilkendt eneste

HÆDERS-DIPLOM VED KVINDERNES UDSTILLING 1895.

Panoptikon B, 1ste Sal o. G.
Telefon 26543.
Udenbys Juleordre bedes helst indg. inden 15. December.

Marie Steffensens Skole
for Snitmønstertegning,
Tilskæring og Kjolesyning,
Næste Kursus begynder 5.—6. Jan.
Iudmeldelser modt. inden 22. Decbr.
Zinnsgade 2, 2. Sal.

„Bog og Naal",
nordisk Tidsskrift for kvindelig Opdragelse og Undervisning, er Organ for Foreningen „Den danske Pigeskole" samt for Foreningerne inden den norske Pigeskole. „Bog og Naal" udgaar en Gang om Maaneden. Det koster 75 Øre Kvartalet og kan bestilles paa ethvert Postkontor i Danmark, Norge og Sverige samt paa Bladets Ekspeditionskontor i Silkeborg.

Frederiksborg Husholdningsskole.
Hjem og Skole for unge Piger.
Nyt Kursus fra Novbr. til April.
Program sendes og Indmeldelse modtages af Bestyrerinderne
Alvilda Jakobsen, udd. Skolekøkkenlærerinde.
Kirstine Bonde.

Kvinden og Samfundet.

Opmærksomheden henledes paa, at „Kv. og Samf." giver Abonnentsamlere den sædvanlige Boghandleravance: 40 % saaledes, at man for hver til Kontoret, Nørregade 33, St., **indsendt Kvittering fra Postvæsenet** paa en Abonnent (dog mindst 5 ad Gangen) vil faa 20 Øre — 1 Kr. for 5 ny Abonenter — tilbagesendt.

Redaktøren træffes i sit Hjem, Amalievej 9, sikkrest 5—7.

Bøger og Blade bedes sendte til samme Adresse. Mundtlig Besked modtages paa *Dansk Kvindesamfunds Kontor,* aabent 8—7, og hertil bedes man henvende sig om alt Ekspeditionen vedrørende.

Liden Elskov.

—o—

Liden Elskov kom en Dag
Stolt til Hest med Trommeslag,
Hat paa Snur og Sabel god,
Hele Verden for sin Fod.

Der sad Moder Liv i Ro,
Brugte sine Hænder to,
Bistert kneb hun Munden i.
Liden Elskov kom forbi.

Liden Elskov i Galop
Sang og raabte lystigt op.
Moder Liv sprang til i Harm,
Spærre Vejen med sin Arm.

Liden Elskov jamred højt,
Men det hjalp ham ej en Døjt:
„Moder har saa travlt min Dreng!"
Liden Elskov kom i Seng.

Charlotte Perkins (Stetson) Gilman
Oversat af *Uffe Birkedal.*

Mænd og Kvinder.*)

Nogle Tanker, fremkaldte ved en Ordveksel imellem „Kvindernes Blad" og „Kvinden og Samfundet."

—o—

Kvinder er Kvinder og skal vedblive at tænke, tale og handle som Kvinder; det at være Kvinde kan og skal aldrig blive det samme, som det, at være Mand, men det har akkurat samme Værdi, er ikke et Gran ringere. Manden har noget ejendommeligt at hævde: det har Kvinden ogsaa. Han har sin særegne Logik, hun har sin, helt forskellig fra den mandlige, men ikke et Gran ringere i Værdi, ikke en Smule mindre berettiget — er Kvinden af den rette Sort, føler og ved hun og kan skære lige igennem, hvor Manden møjsommelig maa bevise, før han tør tro; mangfoldige Debatter vilde være sparede og utallige Fejlgreb undgaaede, om ikke Troen paa Mændenes „Vi alene vide" var bleven fastslaaet som et Dogme og tagen for gode Varer af baade Mænd og Kvinder.

Der er kun eet Tilfælde, hvor man ikke støder paa Fordringen om „Overtag" fra Mandens Side: i det fuldt harmoniske Ægteskab — men hvor sjeldent er ikke det — erkender Manden aabenlyst, at Kvinden helt ud er hans Lige, og det falder ham ikke engang ind, at ville være den overlegne.

Men denne Ligestillethed imellem Mand og Kvinde burde finde Sted overalt, baade i og udenfor Ægteskabet, baade privat og offentligt, thi Kvinden er noget i sig selv og ikke blot i Kraft af Manden. Mennesket er udgaaet fra Guds Haand som en Tvehed; ikke som een med et Appendiks, men som to, der vejer hinanden op.

Saa vidt mig bekendt har imidlertid Vedtægter og Love hidtil gaaet den modsatte Vej; i dem hersker ikke Ligevægtstanken, fastslaaede som de er, udelukkende af Mændene, der gennem Aartusinders Vane, og tillige støttet af forskellige teologiske Fortolkninger i umindelige Tider har fordret og hævdet Overtaget; ja, selv de humaneste Mænd tror sig i fuldstændig Overensstemmelse med Guds Ord, naar de anser Kvindens Evner for at være ikke alene af en anden, men tillige af en ringere Art end deres egne. Rigtignok giver Sagnet os i Lovgiveren Kong Numas Raadslagning med Skovnymfen Egeria en Paamindelse om, at denne Antagelse ikke er uangribelig, og at man dog engang har haft en Anelse om, at vise Love ikke kunde skabes af Mænd alene; ogsaa hos dem af senere Tiders Digtere, der i Aanden har set dybere og videre end andre dødelige, kan den samme Tanke træffes, som naar Shakespeare i sit berømte Drama lader det være en Kvinde, der ved sin vise Dom frelser Købmandens Liv; eller som naar det hos Holberg hedder: „Hvad om Byfogdens Kone i Bergen sad i Retten i Stedet for hendes Mand? — — Vor Lovkyndighed vilde vinde derved, og Retfærdigheden ikke saa ofte blive slaaet i Ansigtet."

Men hos os i det mindste træffes saadanne Anskuelser endnu kun i Digtningens Verden; i den virkelige Verden har Mænds Overgreb og Kvinders Fejghed fremkaldt en Forringelse af begge Parters Karakter, saa man, i Stedet for den naturlige Ligevægt og Harmoni imellem de to Køn, i det hele og store langt snarere har haft en staaende Kamp om Magten, i hvilken Vaabnene paa den ene Side ofte har været den brutale Kraft og paa den anden Side List, idet Kvinden kun modstræbende og kun tilsyneladende har anerkendt Mandens Overherredømme. Gode Mænd har følt, at her maaske var noget skævt, og er derfor optraadt „beskyttende"; men, Magten er sød, og det er kun ganske undtagelsesvis, at det hidtil er faldet nogen ind, at der kunde være noget væsentligt at ændre, noget som maatte og skulde bringes paa ret Køl.

Men der er noget at ændre; thi dette af Naade og som Gave at modtage, hvad der tilkommer som Ret, er ikke nogen sund Tilstand; dels efterlader det let en Braad, dels knækker det den rette Selvfølelse, og det har bragt mangfoldige Kvinder ud af Vane med at tænke selv og med at føle Ansvar, bragt dem til at hugge sig gennem Livet, som bedst de kunde det, snart begærligt snappende, snart taknemligt opsamlende de Smuler, der tilkastedes dem. Kvinden, som i aandelig Selvstændighed og i Ligevægt gaar igennem Livet, hende savner vort Samfund; thi hun fremelskes kun derved, at hun, gift eller ugift, genindsættes i i sin oprindelige Ret, som Mandens Lige, som den ene Part i Tveheden Menneske, med al den Styrke og al den Forpligtelse dette giver.

Det skal forstaas og det skal hævdes, at dette er Kærnen i al „Kvindesag", og at det kun er gennem denne Retfærdighedshandling, at det kan lykkes at højne Menneskeslægten i det hele — og at vort Syn trænger til at højnes, Kvinders ikke mindre end Mænds, og Mænds ikke mindre end Kvinders, vil man for haabentlig indrømme mig, eftersom et Blik ud i Verden er nok til at gøre den Ting utvivlsom.

Hvor væsentligt et Led i Frigørelsesværket Arbejdet paa de økonomiske Kaars Forbedring end er — og ingen vil nægte dets store Betydning — saa er det dog en Kendsgerning, at gode økonomiske Kaar alene kan blive en Sovepude for Kvinder ikke mindre end for Mænd og føre til en tarvelig Tilfredsstillen af blot ydre og mindre væsentlige „Fornødenheder". — Hedda Gablers Maal blev Livrétjeneren; men selv om vi alle kunde naa til den Luksus, var Slægten daarlig hjulpet! Vi maa længere frem, højere op, før den lykkelige Dag kommer, da der ingen „Kvindesag" er, den Dag, da Mænd og Kvinder har lige Ret og lige Ansvar.

Men, som jeg begyndte, Kvinden er Kvinde og skal blive ved at tænke, tale og handle som Kvinde. Kræver hun nu, ikke i Egoisme, ikke blot for sin egen, men ogsaa og da navnlig for Slægtens Skyld, den Plads i Samfundet og den Stemme i Ordningen af dets Anliggender, der paahviler hende som særlig Repræsentant for den moderlige Side af Menneskenaturen, det vil sige for det mildnende, det omsorgsfulde, og det retfærdige (betegnende nok hedder det Fru Justitia — Sproget har en fin Sporsans!); fordrer hun nu, at hendes Stemme høres og agtes i alt hvad der vedrører Ordningen af Skole- og Kirke-, Hospitals- og Fængsels-, Ædruelighеds- og Sædeligheds, Arbejds- og Fattigvæsen o. a. l., saavel som i alt hvad der kommer ind under Samfundsøkonomien, saa vilde hun imidlertid gribe fuldstændig fejl, om hun prøvede paa at optage Mandens Fremgangsmaade — da var intet vundet, thi der er jo Mænd nok; det er ikke en Kopi af Mandstanker, men det er en ny Kraft, den anden hidtil ikke repræsenterede Side af Menneskenaturen, der tiltrænges i Forhandlingerne om de offentlige Anliggende.

Nu forekommer det mig imidlertid (trods al personlig Sympati for Fru H.), at den imellem de to Blade førte Debat fra den ene Side ikke har bragt noget ejendommeligt Syn paa Tingene, og det netop fordi der er set gennem Mandsbriller. Dette er dog intet Under; thi vi er saa vante til at bruge dem, vi Kvinder,

*) Forsinket af Mangel paa Plads.